

“БДЖ – ПЪТНИЧЕСКИ ПРЕВОЗИ” ЕООД

ПОРЕДИЦА БЪЛГАРСКИ ВЛАДЕТЕЛИ

Цар Константин Тих Асен

1257 – 1277

Преди встъпването си на търновския престол Константин Тих е един от най-силните боляри в Югозападна България. По време на династическата криза през 1256 г. той спечелва доверието на болярския съвет в Търново и бива обявен за цар. Оженва се за Ирина, внучката на Иван Асен II и дъщеря на никейския император Теодор II Ласкарис, като възприема фамилното име Асен.

Политическата обстановка в страната налага Константин Тих Асен да се справи с вътрешни и външни противници. През 1259 г. от северозапад нахлуват маджарите. Българският цар предприема контраудар и превзема Северински Банат. В отговор на това маджарският магистър Лаврентий отблъсква българите и избесва стотици пленници край Дунава. Маджарският престолонаследник предприема нов поход, превзема Видин и Лом и дори достига до Търново. Константин Тих-Асен прогонва нашествениците с помощта на деспот Яков Светослав, самостоятелен управител в северозападните български земи.

Войната на югоизток срещу Мицо Асен се води също с променлив успех. Възползвайки се от конфликта с маджарите, Мицо разширява своите владения и заплашва търновския цар и Никейската империя. При едно сражение в Тракия Константин Тих Асен едва се спасява в крепостта Станимака, тогава притежание на никейците. Но постепенно Константин Тих печели надмощие. През пролетта на 1260 г. в Търново пристига никейска делегация, която сключва споразумение срещу Мицо. Скоро след това Мицо Асен е изолиран в Месемврия.

През 1261 г. Михаил VIII Палеолог (1259-1282) превзема Константинопол и се обявява за император на възстановената Византийска империя. Той отстранява от власт и ослепява малолетния никейски император Йоан IV Ласкарис.

Българската царица Ирина подтиква Константин Тих Асен да отмъсти за нейния брат Йоан IV. През 1262 г. българите предприемат поход на югозапад и присъединяват Македония. В отговор на това през пролетта на 1263 г. срещу тях е изпратен византийският пълководец Михаил Глава, който успява да възвърне почти цяла Тракия. Приморските градове Месемврия и Анхиало са предадени доброволно от Мицо Асен и в замяна на тях той получава политическо убежище и една област в Мала Азия.

Българският цар търси помощта на татарския хан Берке. Предприето е общо настъпление срещу Византия през късната есен на 1264 г., което опустошава Тракия. Войската на Константин Тих-Асен се придвижва отделно от татарските отряди, а царят ръководи българите, качен на колесница, тъй като по време на един лов пада от коня и си счупва крака. Византийският император едва се спасява от безредната атака на татарите. Българите побеждават, но не спечелват сериозни придобивки.

През 1268 г. неочаквано умира царица Ирина, жената на Константин Тих Асен. Византийският император предлага племенницата си Мария за съпруга на овдовелия български владетел, като обещава за зестра Месемврия и Анхиало. Константин Тих Асен приема тържествено ромейката през 1269 г. Михаил VIII Палеолог не дава обещаните градове под предлог, че ще почакаат раждането на престолонаследник.

Този подход на императора продължава и след раждането на син от Мария. Самата царица настоява за война срещу измамния си вуйчо.

За българите се явява нов силен съюзник – неаполитанският крал Карло Анжуйски. Той изгражда антивизантийска коалиция, в която участват и българите. Съвместният поход срещу Константинопол обаче се проваля поради сключването на съюз между Михаил VIII Палеолог и татарския хан Ногай. Същият се оженва за Ефросина, незаконна дъщеря на императора.

Така Михаил VIII Палеолог тласка татарите към война с българите. През 1274 г. татарите предприемат голямо нахлуване в Северна България. През следващите години техните набези зачестяват и опустошават страната.

Осакатеният български цар трудно се справя с вътрешната и външна политика. Царицата Мария се разпорежда с властта, като плете интриги. През 1277 г. в България избухва голямо селско въстание, ръководено от селския вожд Ивайло. Татарските нашествия, отслабената власт на Константин Тих Асен, а според някои и неговата парична реформа, довеждат до инфлация, глад и недоволство. Народните тълпи масово се стичат в отрядите на селския цар.

Константин Тих Асен се решава на мъжествена постъпка. Той излиза със своята малка войска срещу въстаниците, но претърпява разгром и бива посечен от меча на Ивайло.

Образът на този български цар е съхранен от фреските на Боянската църква, представящи го във времето на неговото величие и мощ. От портрета ни гледа благороден мъж с одухотворена осанка на истински аристократ и владетел от средата на XIII век. Независимо от трагичния му край и неуспехите му, цар Константин Тих Асен е владетел с широк ренесансов хоризонт.